

Prologas

Sutraškėjo garsiakalbis.

— Visus, dalyvaujančius byloje ledi Virginija Fenvik prieš...

— Prisiekusieji turbūt jau priėmė sprendimą, — jau eidamas pasakė Trelfordas. Jis atsigrėžė norėdamas įsitikinti, ar jie eina iš paskos, ir į kažką atsitrenkė. Jis atsiprašė, bet jaunuolis neatsigrėžė. Priekyje ėjęs Sebastijonas prilaikė keturioliktos teismo salės duris, kad jo motina ir jos karališkasis advokatas užimtų vietas pirmoje eilėje.

Ema per daug nervinosi, kad kalbėtų; baimindamasi blogiausia, ji vis dirščiojo per petį į Harį, sėdintį jai už nugaros; visi laukė, kol pasirodys teisėja.

Kai ponija teisėja Lein įžengė į teismo salę, visi atsistojo. Ji nusilenkė ir sėdo į savo vietą. Ema sutelkė dėmesį į uždarytas duris šalia prisiekusiųjų suolų. Jai neteko ilgai laukti — durys atsidarė, ir vėl pasirodė prisiekusiųjų padėjėjas su dvylika mokinių. Jie šiek tiek užgaišo, kol susirado savo vietas, mindydami vieni kitiems kojas lyg į teatro salę pavėlavę žiūrovai. Padėjėjas palaukė, kol visi susės, o tada pabeldė tris kartus lazda į grindis ir suriko:

— Seniūną prašau atsistot.

Seniūnas atsistojo visu penkių pėdų ūgiu ir pažvelgė į teisėją. Ponia teisėja Lein palinko į priekį ir paklausė:

— Ar priėmėte visus tenkinantį verdiktą?

Laukdama jo atsakymo Ema manė, kad jai sustos širdis.

— Ne, jūsų šviesybe.

— Gal priėmėte verdiktą, priimtina daugumai, santykiu dešimt prieš du?

— Taip, jūsų šviesybe, — atsakė seniūnas, — bet, deja, paskutinę akimirką vienas iš mūsų persigalvojo, ir pastarąją valandą tarėmės pasiskirstę santykiu devyni balsai prieš tris. Nesu įsitikinęs, kad santykis galėtų pasikeisti, todėl dar kartą kreipiuosi į jus prašydamas patarimo, ką mums toliau daryti.

— Kaip manote, ar galėtumėte pasiekti santykį dešimt prieš du, jei duočiau dar šiek tiek laiko?

— Galėtume, jūsų šviesybe, nes dėl vieno dalyko sutariame visi dvylika.

— Dėl kokio?

— Jei mums būtų leista sužinoti ponui Trelfordui rašyto majoro Fišerio laiško turinį, galėtume labai greitai priimti sprendimą.

Visų akys susmigo į teisėją, tik seras Edvardas Meikpisas įdėmiai žvelgė į Trelfordą. Arba jis — nugalimas pokerio lošėjas, arba nenori, kad prisiekusieji sužinotų, kas parašyta tame laiške.

Trelfordas pakilo iš vietos ir įkišo ranką į vidinę kišenę, bet suprato, kad laiško ten nebėra. Jis pažvelgė į kitą salės pusę ir pamatė, kad ledi Virginija šypsosi.

Jis taip pat jai nusišypsojo.

Haris ir Ema Kliftonai

1970—1971

1

Prisiekusieji išėjo.

Teisėja paprašė septynių vyrų ir penkių moterų paskutinį kartą labai pasistengti ir priimti verdiktą. Ponia teisėja Lein paliepė jiems grįžti rytoj rytą. Ji buvo bepradedanti manyti, kad prisiekusiųjų balsai galiausiai pasiskirstys po lygiai. Vos jai atsistojus, visi teismo salėje pakilo ir nusilenkė. Teisėja atsakė tuo pačiu; jai išėjus iš salės, susirinkusieji pratrūko dalintis įspūdžiais.

— Gal būtumėte tokia maloni ir palydėtumėte mane į kabinetą, poniam Klifton? — paklausė Donaldas Trelfordas. — Galėtume aptarti majoro Fišerio laiško turinį, pasvarstyti, ar verta jį skelbti viešai.

Ema linktelėjo.

— Norėčiau, kad su mumis eitų mano vyras ir brolis, jei galima; kiek žinau, Sebastijonas turi grįžti į darbą.

— Žinoma, — atsakė Trelfordas; jis susirinko dokumentus ir daugiau netaręs nė žodžio išsivedė visus iš teismo salės; plačiais marmuriniais laiptais jie nusileido į pirmą aukštą. Išėjus į Strandą, juos ir vėl apspito fotoblykstėmis švysčiojantys žurnalistai, kurie atkakliai sekė iš paskos iki pat karališkojo advokato kontoros.

Galviausiai jie liko vieni tik atėję į Linkolno namus, teisinės korporacijos būstinę senoje aikštėje, nutūptoje dailių namų su juose įrengtomis advokatų ir jų padėjėjų kontoromis. Girgždančiais mediniais laiptais ponas Trelfordas juos nusivedė į viršutinį vienuolikto numerio aukštą; jie praėjo pro ištisas eiles pavardžių, ant sniego baltumo sienų dailiai išrašytų juodai.

Kai įžengė į pono Trelfordo kabinetą, Ema nustebė išvydusi, kokia toji patalpa maža; kita vertus, Linkolno namuose didelių kabinetų išvis nėra — na ir kas, kad esi advokatų kontoros galva.

Visiems susėdus, ponas Trelfordas pažvelgė į priešais sėdinčią moterį. Ponia Klifton buvo rami ir santūri, atrodė netgi stoviška; reta kuri galėtų štai taip sėdėti numanydama, kad gali būti nugalėta ir pažeminta, nebent... Jis atrakino viršutinį rašomojo stalo stalčių, išėmė aplanką ir išdalino majoro Fišerio laiško nuorašus poniai ir ponui Kliftonams ir serui Džailzui Baringtonui. Originalas buvo užrakintas seife, nors ponas Trelfordas neabejojo, kad ledi Virginijai kažkaip pavyko gauti laiško, kurį jis buvo atsinešęs į teismo salę, kopiją.

Kai visi perskaitė ant firminio Bendruomenių Rūmų popieriaus ranka parašytą laišką, Trelfordas ryžtingai pratarė:

— Ponia Klifton, jei leisite man teismo salėje šitai pateikti kaip parodymus, esu įsitikinęs, kad bylą galėtume laimėti.

— Negali būti jokių kalbų, — atsakė Ema, gražindama kopiją Trelfordui. — Niekada to neleisčiau, — oriai pridūrė; ji kuo puikiauusiai suprato, kad toks apsisprendimas ne tik ją sužlugdytų, bet ir nulemtų priešininkės pergalę.

— Gal bent leistumėte savo vyrui ir serui Džailzui išsakyti nuomonę?

Džailzas nelaukė Emos leidimo.

— Prisiekusieji neabejotinai turi jį pamatyti, nes pamatę viešingai stos tavo pusėn, bet dar svarbiau yra tai, kad Virginija daugiau niekada nebegalės rodytis viešai.

— Galbūt, — ramiai atsakė Ema, — bet ir tau teks atsiimti kandidatūrą, nebegalėsi dalyvauti papildomuose rinkimuose, ir šįkart Ministras Pirmininkas tau nepasiūlys kompensacijos — vietos Lordų Rūmuose. Ir dar gali neabejoti dėl vieno dalyko, — pridūrė ji. — Tavo buvusiai žmonai bus daug smagiau sugriauti tavo politiko

karjerą, nei sužlugdyti mane. Ne, pone Trelfordai, – tęsė ji, nežiūrėdama į brolių, – šis laiškas liks šeimos paslaptimi, ir mums visiems teks gyventi toliau, nesvarbu, kuo viskas baigsis.

– Na ir kietakaktė tu, sese, – sukiodamasis su visa kėde kalbėjo Džailzas. O gal aš nenoriu visą likusį gyvenimą jaustis atsakingas už tai, kad pralaimėjai šią bylą ir turėjai trauktis iš Baringtono kompanijos pirmininkės posto. Nepamiršk, kad tau teks sumokėti Virginijos teismo išlaidas, ką jau kalbėti apie prisiekusiųjų skirtą kompensaciją.

– Verta sumokėti tokią kainą, – atsakė Ema.

– Kietakaktė, – decibelu garsiau pakartojó Džailzas. – Galiu lažintis, kad Haris man pritaria.

Jie visi atsigręžė į Harį, kuriam nereikėjo antrą kartą skaityti laiško – jis galėjo žodis žodin pakartoti visą tekstą. Tačiau jį draskė prieštaravimas – troško palaikyti seną bičiulį, bet ir nenorėjo, kad žmona pralaimėtų šmeižto bylą. Kartą Džonas Bačanas tokią situaciją apibūdino kaip būseną „tarp kūjo ir priekalo“.

– Ne man spręsti, – pratarė Haris. – Bet jeigu ant plauko kabotų mano ateitis, norėčiau, kad Fišerio laiškas būtų perskaitytas teismo salėje.

– Du prieš vieną, – pasakė Džailzas.

– Mano ateitis nekabo ant plauko, – atsakė Ema. – Mielasis, tu teisus; paskutinį žodį tariau aš.

Daugiau nieko nepasakiusi, ji pakilo nuo kėdės, paspaudė advokatui ranką ir padėkojo:

– Ačiū, pone Trelfordai. Susitiksime teismo salėje rytoj rytą, kai prisiekusieji lems mūsų likimą.

Trelfordas nusilenkė ir palaukė, kol jiems už nugaros užsivers durys, o tada sumurmėjo panosėje:

– Ji turėtų būti vardu Porcija.

— Kaip jį gavote? — paklausė seras Edvardas.

Virginija nusišypsojo. Seras Edvardas ją mokė, jog kryžminės apklausos metu supratęs, kad atsakymas nepadės, geriau nesakyti nieko.

Seras Edvardas nesišypsojo.

— Jei teisėja leistų ponui Trelfordui pateikti laišką kaip parodymus, — pasakė jis, mojuodamas laišku, — nebebūčiau toks tikras, kad būtų laimėsime. Tiesą sakant, neabejočiau, kad pralaimėsime.

— Ponia Klifton niekada neleis šio laiško paskelbti kaip įkalčio, — neabejodama teismu, atsakė Virginija.

— Kodėl taip sakote?

— Jos brolis ketina dalyvauti po Fišerio mirties rengiamuose papildomuose rinkimuose kaip Bristolio dokų kandidatas. Jei šis laiškas bus paviešintas, jam teks trauktis. Politinė jo karjera baigtųsi.

Teisininkai visada turi savo nuomonę apie viską, išskyrus jų klientus. Tik šiuo atveju viskas kitaip. Seras Edvardas apie ledi Virginiją turėjo susidaręs aiškią nuomonę, kurios nevertėjo atskleisti nei teismo salėje, nei už jos ribų.

— Jeigu jūs, ledi Virginija, esate teisi, — pasakė senyvas karališkasis advokatas, — ir jie nepateiks laiško kaip įkalčio, prisiekusieji manys, kad jis poniai Klifton negali padėti. Tada neliktų abejonių, kad byla pakryps jūsų pusėn.

Virginija suplėšė laišką ir išmetė į šiukšlių dėžę smulkutes skiautes.

— Sutinku su jumis, sere Edvardai.

Desmondas Meloras ir vėl užsakė nedidelę konferencijų salę nemadingame viešbutyje, kad niekas jų nepažintų.

— Ledi Virginija beveik neabejotinai laimės dviejų žirgų lenktynėse, — sėdėdamas gale stalo pratarė Meloras. — Rodos, majoro Fišerio poelgis nors kartą šio to vertas.

— Fišeris nė negalėjo pasirinkti geresnio meto, — pritarė Adrianas Slounas. — Bet vis tiek turime viską sudėlioti į vietas, jei pavyktų ramiai perimti Baringtono kompaniją.

— Visiškai sutinku, — atsakė Meloras, — todėl jau parengiau pranešimo spaudai juodrašį; norėčiau, kad šis pranešimas būtų išplatintas iškart po paskelbto verdikto.

— Bet viskas galėtų pasikeisti, poniai Klifton leidus teismo salėje perskaityti Fišerio laišką.

— Galiu jus patikinti, — pratarė Meloras, — kad tas laiškas niekada neišvys dienos šviesos.

— Žinai, kas jame rašoma, tiesa? — paklausė Džimas Naulsas.

— Sakykime, esu įsitikinęs, jog ponias Klifton nepanorės, kad prisiekusieji laišką pamatytų. Ir tada prisiekusieji bus patikinti, kad mūsų numylėtoji pirmininkė turi ką slėpti. Taigi jie tikrai apsispręs ledi Virginijos naudai, ir visas šis reikalas baigsis.

— Kadangi tikėtina, jog verdiktas bus paskelbtas kažkada rytoj, — kalbėjo Naulsas, — aš jau suorganizavau neeilinį valdybos posėdį, įvyksiantį pirmadienį, dešimtą valandą ryto. Dienotvarkėje numatyti tik du klausimai. Pirmasis — priimti ponios Klifton atsistatydinimo pareiškimą, o jau tada teliks paskirti Desmondą naujos kompanijos pirmininku.

— Tapęs pirmininku pirmiausia paskirsiu Džimą savo pavaduotoju, — Slounas suraukė kaktą. — Paskui paprašysiu Adrianą tapti valdybos nariu, tada Sičiui ir kitiems akcininkams neliks jokių abejonių, kad Baringtono kompanijai vadovauja nauji žmonės.

— Kai šitai perskaitys kiti valdybos nariai, — Naulsas sumosavo pranešimu spaudai, tarsi tai būtų koks darbo planas, — admirolas ir jo draugužiai ilgai netrukę supras, kad neturi kito pasirinkimo, kaip tik įteikti atsistatydinimo pareiškimus.